

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 2022

96/2022

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäymiskaaren 22 luvun 13 § ja 26 luvun 24 a §, sellaisina kuin ne ovat, 22 luvun 13 § laissa 768/2002 ja 26 luvun 24 a § laeissa 381/2003 ja 732/2015,

muutetaan 2 luvun 8 §:n 3 momentti, 5 luvun 17 §:n 1 momentti, 6 luvun 2 a §:n 1 momentti ja 12 §, 17 luvun 48 §:n 1 momentti ja 59 §:n 1 momentti, 22 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohta sekä 6, 9 ja 10 §, 24 luvun 7 §:n 1 momentin 4 kohta ja 15 §:n 1 momentin 4 kohta, 25 luvun 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 18 §:n 1 momentti, 25 a luvun 14 §:n 1 momentti, 26 luvun 9 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 ja 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 momentti ja 27 §:n 1 ja 2 momentti, 27 luvun 5 § ja 30 luvun 20 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 8 §:n 3 momentti, 22 luvun 9 §, 25 luvun 15 §:n 2 momentti sekä 26 luvun 9 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 ja 3 momentti laissa 381/2003, 5 luvun 17 §:n 1 momentti ja 6 luvun 12 § laissa 1052/1991, 6 luvun 2 a §:n 1 momentti laissa 595/1993, 17 luvun 48 §:n 1 momentti ja 59 §:n 1 momentti laissa 732/2015, 22 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohta, 25 luvun 18 §:n 1 momentti ja 26 luvun 24 §:n 2 momentti laissa 768/2002, 22 luvun 6 ja 10 § laissa 1064/1991, 24 luvun 7 §:n 1 momentin 4 kohta ja 15 §:n 1 momentin 4 kohta, 26 luvun 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §:n 2 momentti ja 27 §:n 1 ja 2 momentti sekä 27 luvun 5 § laissa 165/1998, 25 luvun 16 §:n 1 momentti laissa 362/2010, 25 a luvun 14 §:n 1 momentti laissa 650/2010, 26 luvun 13 §:n 1 momentti laissa 683/2016 ja 30 luvun 20 §:n 1 momentti laissa 104/1979, sekä

lisätään 6 lukuun uusi 12 a §, 17 luvun 46 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 732/2015, uusi 2 momentti, 22 luvun 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 768/2002, uusi 4 kohta, 26 lukuun uusi 15 a §, luvun 23 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 165/1998 ja 732/2015, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, luvun 24 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 768/2002, uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja luvun 27 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 165/1998, uusi 2 ja 3 momentti, jolloin muutettu 2 momentti ja nykyinen 3 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

8 §

— — — — —
Yksi jäsen voi lisäksi päättää, että asiassa toimitetaan pääkäsittely, ja tehdä pääkäsittelyn toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liitty-

vistä toimenpiteistä ja asian valmistelussa vahvistaa sovinnon. Yksi jäsen ei kuitenkaan voi hylätä pyyntöä käräjäoikeudessa kuulustellun henkilön kuulustelemisesta pääkäsitte-lyssä henkilökohtaisesti uudelleen tai lisäkysymysten esittämistä varten. Yhden jäsenen toimivaltaan kuuluvissa asioissa yksi jäsen voi päättää myös puolustajan, oikeudenkäyn-tiavustajan ja tukihenkilön palkkiosta ja kulujen korvaamisesta sekä velvollisuudesta kor-vata oikeudenkäyntikulut ja todistelukustannukset.

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

17 §

Tuomioistuimen on toimitettava valmistelu siten, että asia voidaan käsitellä pääkäsitte-lyssä yhtäjaksoisesti ja jäsennellysti.

6 luku

Riita-asian pääkäsitte-ly

2 a §

Tuomioistuimen on valvottava, että asia käsitellään jäsennellysti ja että käsitte-lyssä noudatetaan selvyyttä ja järjestystä. Tuomioistuin voi myös määrätä, että asian erilliset kysymykset tai erilliset osat käsitellään erikseen.

12 §

Uudessa pääkäsitte-lyssä asia on käsiteltävä uudelleen. Aikaisemmin vastaanotettu suul-linen todistelu on otettava vastaan uudelleen kuva- ja äänitallenteelta siltä osin kuin sillä on merkitystä asiassa. Lisä- ja uudelleenkuulusteluun sekä suullisen todistelun esittämi-seen viittaamalla siihen sovelletaan uudessa pääkäsitte-lyssä 26 luvun 15 a §:ää.

Aikaisemmin vastaanotettu kirjallinen todistelu on otettava vastaan uudelleen siltä osin kuin sillä on merkitystä asiassa.

Jos aikaisemmin vastaanotetun todistelun vastaanottamiselle uudelleen on este, todiste-lusta on otettava tarpeellinen selko aikaisemman pääkäsitte-lyyn oikeudenkäyntiaineistosta.

12 a §

Asiassa, jonka ylempi tuomioistuin on palauttanut käräjäoikeuteen, aikaisemmin vas-taanotettu suullinen todistelu otetaan pääkäsitte-lyssä vastaan kuva- ja äänitallenteelta, jos sitä voidaan pitää palauttamisen syy huomioon ottaen soveliaana. Jos suullinen todistelu vastaanotetaan kuva- ja äänitallenteelta, lisä- ja uudelleenkuulusteluun sekä suullisen to-distelun esittämiseen viittaamalla siihen sovelletaan 26 luvun 15 a §:ää.

17 luku

Todistelusta

46 §

Puheenjohtajan on ennen kuulustelua ilmoitettava todistajalle, asiantuntijalle sekä to-distelutarkoituksessa kuultavalle asianosaiselle tai muulle henkilölle, että kuulustelu tal-lennetaan.

48 §

Riita-asiassa kuulustellaan ennen muun suullisen todistelun vastaanottamista asianosaisia ja rikosasiassa asianomistajaa ja vastaajaa, jollei tuomioistuimien erityisestä syystä päätä toisin. Kuulustelu toimitetaan siten kuin jäljempänä tässä pykälässä säädetään. Jos asian jäsenelty käsittely sitä edellyttää tai jos se on muuten tarpeen, 2–4 momentissa säädetystä voidaan kuitenkin poiketa.

— — — — —

59 §

Pääkäsittelyn ulkopuolella vastaanotettua todistetta ei oteta uudelleen vastaan pääkäsittelyssä. Todistelu on kuitenkin otettava vastaan uudelleen, jos asianosainen on ollut poissa ja hän sitä pyytää ja hänen poissaolonsa on aiheutunut laillisesta esteestä, jota hän ei ole voinut ajoissa ilmoittaa, tai tuomioistuimien harkitsee todistelun uudelleen vastaanottamisen erityisestä syystä tarpeelliseksi. Suullinen todistelu voidaan ottaa tarpeellisilta osin uudelleen vastaan myös kuva- ja äänitallenteelta.

— — — — —

22 luku

Käräjäoikeuden pöytäkirja ja todistelun taltiointi

5 §

Pääkäsittelyn pöytäkirjaan on 3 §:ssä säädetyn lisäksi merkittävä asian käsittelyn kannalta tarpeelliset tiedot ja siinä on mainittava:

— — — — —

- 3) todistajat, asiantuntijat ja muut asiassa kuullut henkilöt sekä esitetyt muut todisteet,
 - 4) tiedot asiassa vastaanotetusta suullisesta todistelusta tehdystä kuva- ja äänitallenteesta.
- — — — —

6 §

Todistajan, asiantuntijan sekä todistelutarkoituksessa kuullun asianosaisen tai muun henkilön kuulustelusta on käräjäoikeudessa tehtävä kuva- ja äänitallenne.

Jos kuva- ja äänitallenteen tekeminen ei ole mahdollista, kuulustelun keskeinen sisältö on merkittävä pöytäkirjaan. Pöytäkirjattu kuulustelu on heti luettava ja pöytäkirjaan on merkittävä kuulusteltavan ilmoitus siitä, onko kuulustelun sisältö ymmärretty oikein.

Kuulustelusta tallennetaan kuitenkin vain ääni, jos se on anonyymien todistajan henkilöllisyyden salaamiseksi välttämätöntä tai jos siihen on muu erityisen painava syy.

9 §

Asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa voidaan tarpeellisilta osin tehdä kirjallinen toisinto tallennetusta kertomuksesta, jos tuomioistuimien katsoo sen edistävän asian käsittelyä.

10 §

Kuva- ja äänitallenne säilytetään 30 päivää siitä, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

7 §

Käräjäoikeuden tuomio laaditaan erilliseksi asiakirjaksi. Siinä on oltava:

— — — — —

4) luettelo esitetyistä todisteista;

15 §

Hovioikeuden tuomiossa ja lopullisessa päätöksessä on oltava:

4) luettelo hovioikeudessa esitetyistä todisteista;

25 luku

Muutoksenhaku kärjäoikeudesta hovioikeuteen

15 §

Jos valittaja haluaa, että hovioikeudessa toimitetaan pääkäsittely, hänen on perusteltava pyyntönsä. Hänen on myös ilmoitettava käsityksensä siitä, onko pääkäsittelyssä otettava vastaan suullista todistelua tai kuultava muussa tarkoituksessa asianosaista henkilökohtaisesti. Lisäksi hänen on ilmoitettava, keiden kärjäoikeudessa kuulusteltujen henkilöiden kertomukset on tarpeellista ottaa vastaan, ja miltä osin ne on tarpeellista ottaa vastaan. Jos valittaja haluaa kuulustella kärjäoikeudessa kuulusteltua henkilöä henkilökohtaisesti uudelleen tai lisäkysymysten esittämistä varten taikka esittää suullista todistelua pääkäsittelyssä viittaamalla siihen, hänen on perusteltava pyyntönsä.

16 §

Valituskirjelmässä on ilmoitettava asianosaisten nimet ja heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot sekä se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kehotukset, kutsut ja ilmoitukset voidaan valittajalle lähettää (*prosessiosoite*). Lisäksi valittajan on soveltuvalla tavalla ilmoitettava niiden henkilöiden puhelinnumerot ja muut yhteystiedot, joita hän haluaa kuulustella hovioikeudessa henkilökohtaisesti. Jos jokin tieto myöhemmin muuttuu, valittajan tulee viipymättä ilmoittaa siitä hovioikeudelle.

18 §

Kärjäoikeuden kansliaan toimitetut, hovioikeudelle osoitetut kirjelmät ja niihin liittyvät asiakirjat on kärjäoikeudesta viipymättä lähetettävä hovioikeuteen. Samalla on lähetettävä asiaa koskeva asiakirjavihko. Kärjäoikeuden tuomiosta ja erilliseksi asiakirjaksi laaditusta päätöksestä lähetetään kuitenkin vain jäljennökset.

25 a luku

Valitusasian valmistelun aloittaminen hovioikeudessa ja jatkokäsittelylupa

14 §

Hovioikeus päättää jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan kysymyksen kärjäoikeuden ratkaisun, valituksen, mahdollisen vastauksen ja tarvittaessa myös muun kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella kirjallisessa menettelyssä. Erityisestä syystä hovioikeus voi ottaa huomioon myös kärjäoikeudessa tehdyn kuva- ja äänitallenteen.

Valitusasian käsittelyn jatkaminen hovioikeudessa

9 §

Valmistelussa hovioikeus myös päättää:

- 1) otetaanko pääkäsittelyssä vastaan suullista todistelua tai kuullaanko asianosaista henkilökohtaisesti muussa tarkoituksessa;
- 2) keiden kärjäoikeudessa kuulusteltujen henkilöiden kertomukset otetaan pääkäsittelyssä vastaan kärjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta, ja miltä osin ne otetaan vastaan;
- 3) kuulustellaanko kärjäoikeudessa kuulusteltua henkilöä pääkäsittelyssä henkilökohtaisesti uudelleen;
- 4) kuulustellaanko kärjäoikeudessa kuulusteltua henkilöä pääkäsittelyssä henkilökohtaisesti lisäkysymysten esittämistä varten;
- 5) esitetäänkö kärjäoikeudessa vastaanotettu suullinen todistelu pääkäsittelyssä viittaamalla siihen, ja miltä osin;
- 6) otetaanko hovioikeudessa vastaan uutta suullista todistelua.

12 §

Jos asia ratkaistaan kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella eikä valittajan vastapuoli ole käyttänyt hovioikeudessa puhevaltaa, asiaa ratkaistaessa otetaan kuitenkin huomioon hänen asiassa aikaisemmin esittämänsä kirjallinen oikeudenkäyntiaineisto.

Tarvittaessa kuva- ja äänitallenteelta on otettava selko kärjäoikeudessa vastaanotetun todistelun sisällöstä.

13 §

Hovioikeuden pääkäsittelyssä kuullaan asianosaisia sekä vastaanotetaan suullista todistelua ja muuta selvitystä.

15 a §

Kärjäoikeudessa vastaanotettu suullinen todistelu otetaan pääkäsittelyssä vastaan kärjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta, jollei ole erityistä syytä kuulustella kärjäoikeudessa kuulusteltua henkilöä henkilökohtaisesti uudelleen.

Kärjäoikeudessa kuulusteltua henkilöä voidaan kuulustella pääkäsittelyssä henkilökohtaisesti myös lisäkysymysten esittämistä varten, jos se on hovioikeudessa vedottujen uusien seikkojen tai todisteiden vuoksi taikka muusta syystä tarpeen asian selvittämiseksi.

Kärjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta vastaanotettava suullinen todistelu voidaan esittää pääkäsittelyssä kokonaan tai osittain viittaamalla siihen, jos hovioikeus harkitsee tämän asian laatu ja siinä esitettävän suullisen todistelun määrä huomioon ottaen soveliaaksi. Hovioikeus perehtyy viittaamalla esitettyyn suulliseen todisteluun asianosaisten ja yleisön läsnä olematta.

18 §

Valittajan vastapuoli, jonka läsnäoloa ei pidetä tarpeellisena, kutsutaan pääkäsittelyyn uhalla, että asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta.

19 §

Asianosainen tai hänen laillinen edustajansa voidaan sakon uhalla velvoittaa saapumaan pääkäsittelyyn kuultavaksi henkilökohtaisesti, jos sitä pidetään asian selvittämiseksi tarpeellisena.

20 §

Jos valittajan vastapuoli tai tämän laillinen edustaja on jäänyt pois pääkäsittelystä, johon häntä on kehoitettu saapumaan sakon uhalla, hänelle voidaan asettaa korkeampi uhkasakko. Jos hänet on velvoitettu saapumaan kuultavaksi henkilökohtaisesti, hänet voidaan määrätä tuotavaksi samaan tai myöhempään istuntoon.

23 §

Jos todistajan, asiantuntijan tai muun todistelutarkoituksessa kuultavan henkilön kuin asianosaisen kertomus otetaan pääkäsittelyssä vastaan käräjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta, hänet kutsutaan pääkäsittelyyn vain, jos häntä kuulustellaan pääkäsittelyssä henkilökohtaisesti uudelleen tai lisäkysymysten esittämistä varten.

24 §

Käräjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta vastaanotettava suullinen todistelu otetaan vastaan ennen muuta suullista todistelua. Käräjäoikeudessa kuulusteltua henkilöä, jonka kertomus otetaan vastaan käräjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta, kuulustellaan kuitenkin henkilökohtaisesti lisäkysymysten esittämistä varten heti, kun hänen kertomuksensa on otettu tarpeellisin osin vastaan.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetystä järjestyksestä saadaan kuitenkin tarvittaessa poiketa.

27 §

Pöytäkirjaan on lisäksi merkittävä asian käsittelyn kannalta tarpeelliset tiedot ja asiassa esitetyt todisteet.

Pöytäkirjaan on merkittävä:

- 1) keiden käräjäoikeudessa kuulusteltujen henkilöiden kertomukset on otettu pääkäsittelyssä vastaan käräjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta, ja miltä osin ne on otettu vastaan;
- 2) keitä käräjäoikeudessa kuulusteltuja henkilöitä on kuulusteltu pääkäsittelyssä henkilökohtaisesti uudelleen;
- 3) keitä käräjäoikeudessa kuulusteltuja henkilöitä on kuulusteltu pääkäsittelyssä henkilökohtaisesti lisäkysymysten esittämistä varten;
- 4) mitä uutta suullista todistelua on otettu vastaan.

Pöytäkirjaan on merkittävä, jos suullista todistelua on esitetty tämän luvun 15 a §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla.

Todistajan, asiantuntijan sekä todistelutarkoituksessa kuullun asianosaisen tai muun henkilön kuulustelusta on tehtävä äänitallenne. Äänitallenne säilytetään 30 päivää siitä, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Jos äänitallenteen tekeminen ei ole mahdollista, kuulustelun keskeinen sisältö on merkittävä pöytäkirjaan. Pöytäkirjattu kuulustelu on heti luettava ja pöytäkirjaan on merkittävä kuulusteltavan ilmoitus siitä, onko kuulustelun sisältö ymmärretty oikein.

96/2022

27 luku

Menettelystä hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemissä riita- ja rikosasioissa

5 §

Kutsuttaessa asianosaiset pääkäsittelyyn ja pääkäsittelyä toimitettaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä riita- ja rikosasioiden käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään. Suullinen todistelu tallennetaan kuitenkin noudattaen 26 luvun 27 §:n 4 momenttia.

30 luku

Muutoksenhaku hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen

20 §

Korkein oikeus toimittaa tarvittaessa suullisen käsittelyn, jossa voidaan kuulla asianosaisia, todistajia ja asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Käräjäoikeudessa vastaanotetun suullisen todistelun osalta noudatetaan 26 luvun 15 a §:ää. Suullinen käsittely saadaan rajoittaa koskemaan osaa muutoksenhaun kohteena olevasta asiasta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 28.1.2022

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson